

Büyükşehir Belediye Mevzuatı

Doç. Dr. Erbay ARIKBOĞA
Marmara Üniversitesi

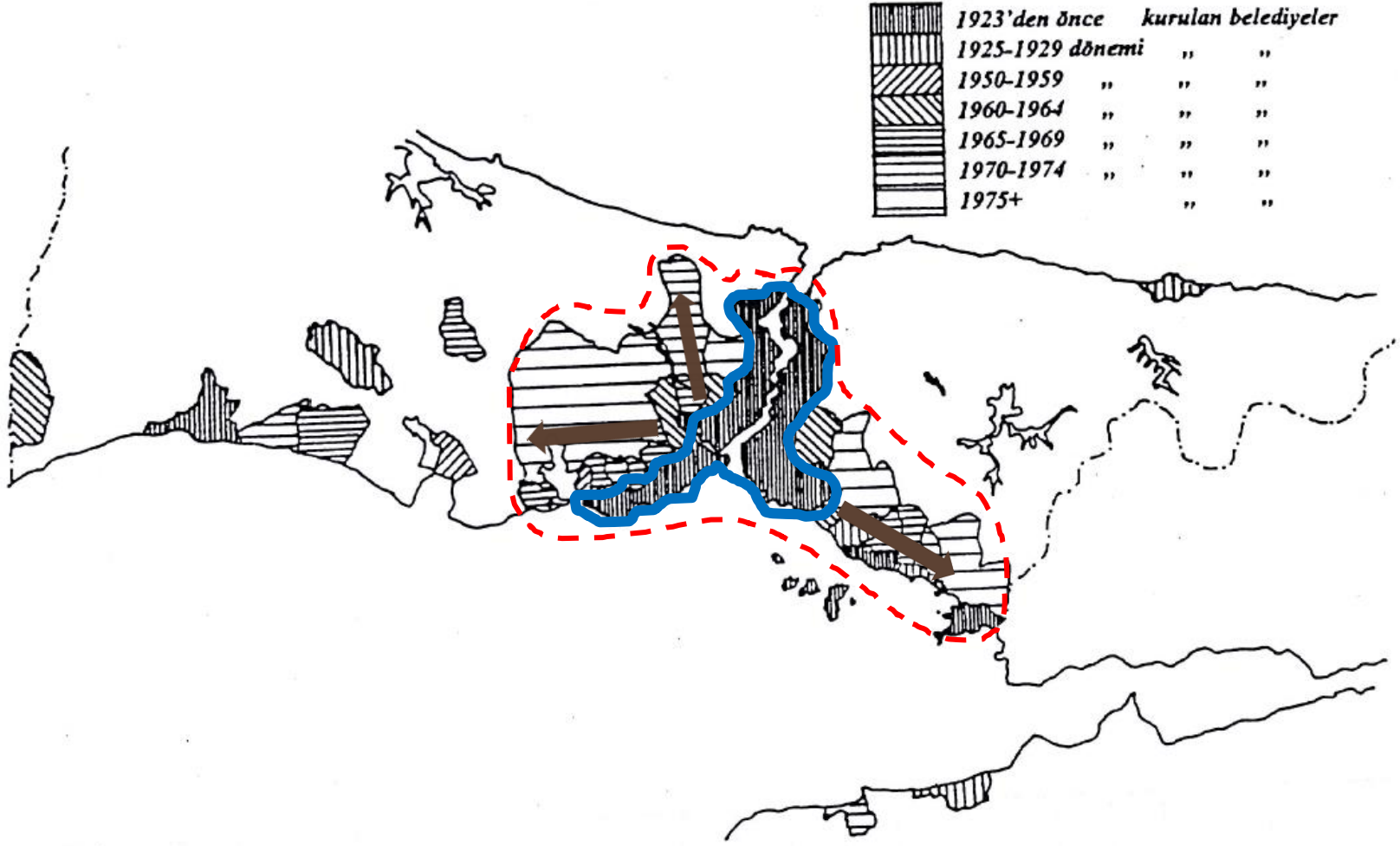
Tekirdağ – 20 Ekim 2015

İçerik

- Büyükşehir nedir?
 - 2012 öncesi büyükşehir
 - 2014 sonrası büyükşehir
- Üst bakış
 - Veriler üzerinden yeni büyükşehirleri anlamak
 - Büyükşehir yönetim sistemi: Büyükşehir ve ilçe
 - Mevzuatta ilçelere şaşı bakış
- Kimin görevi nedir?
 - Dörtlü ayırım
- Kimin geliri nedir?
 - Yerel vergiler, merkezi transferler ve diğer gelirler
- Ukome, Aykome
- Organlar
- Sorunlar & stratejiler

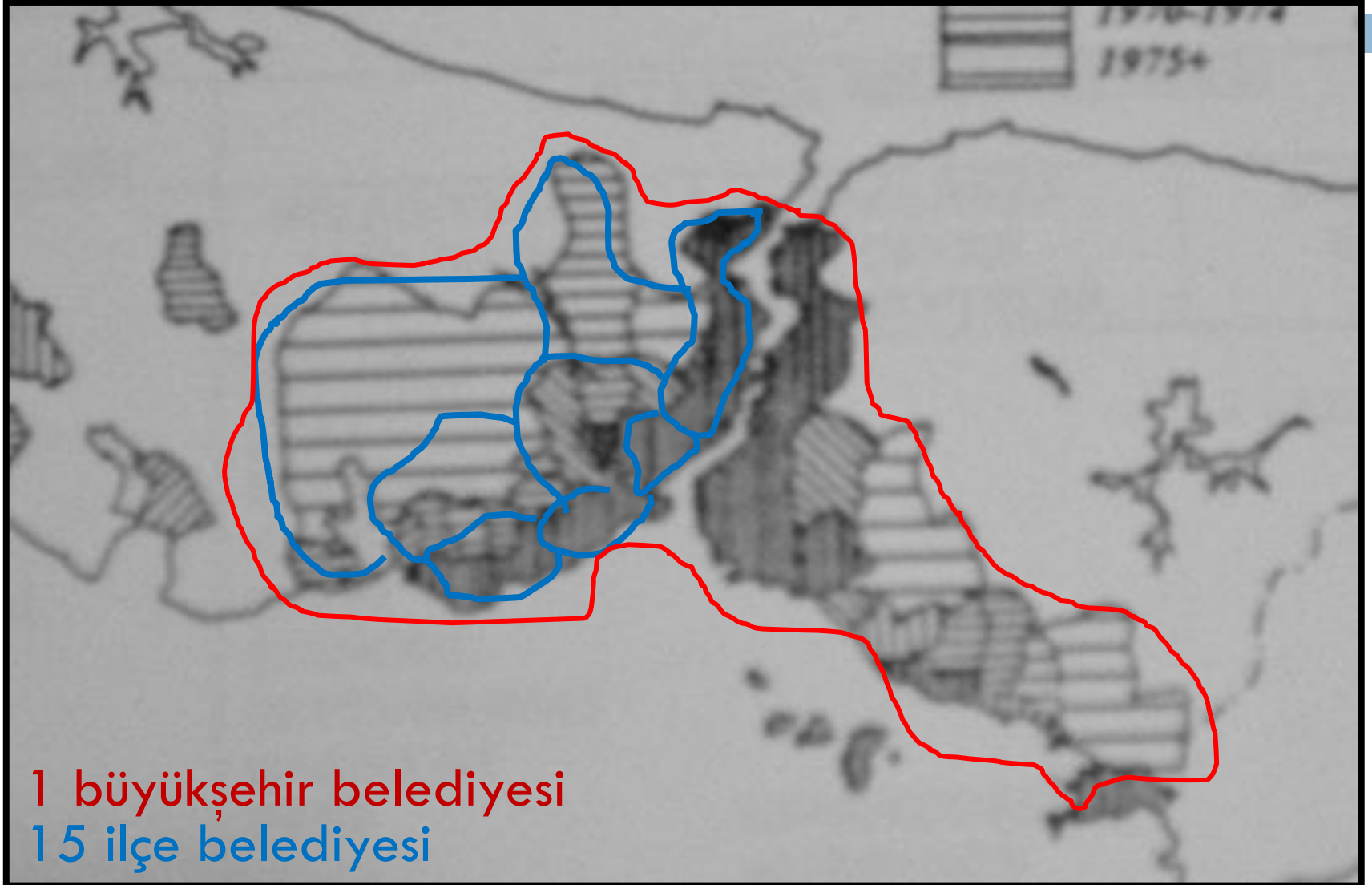
Büyükşehir

İstanbul'da kentsel büyüme

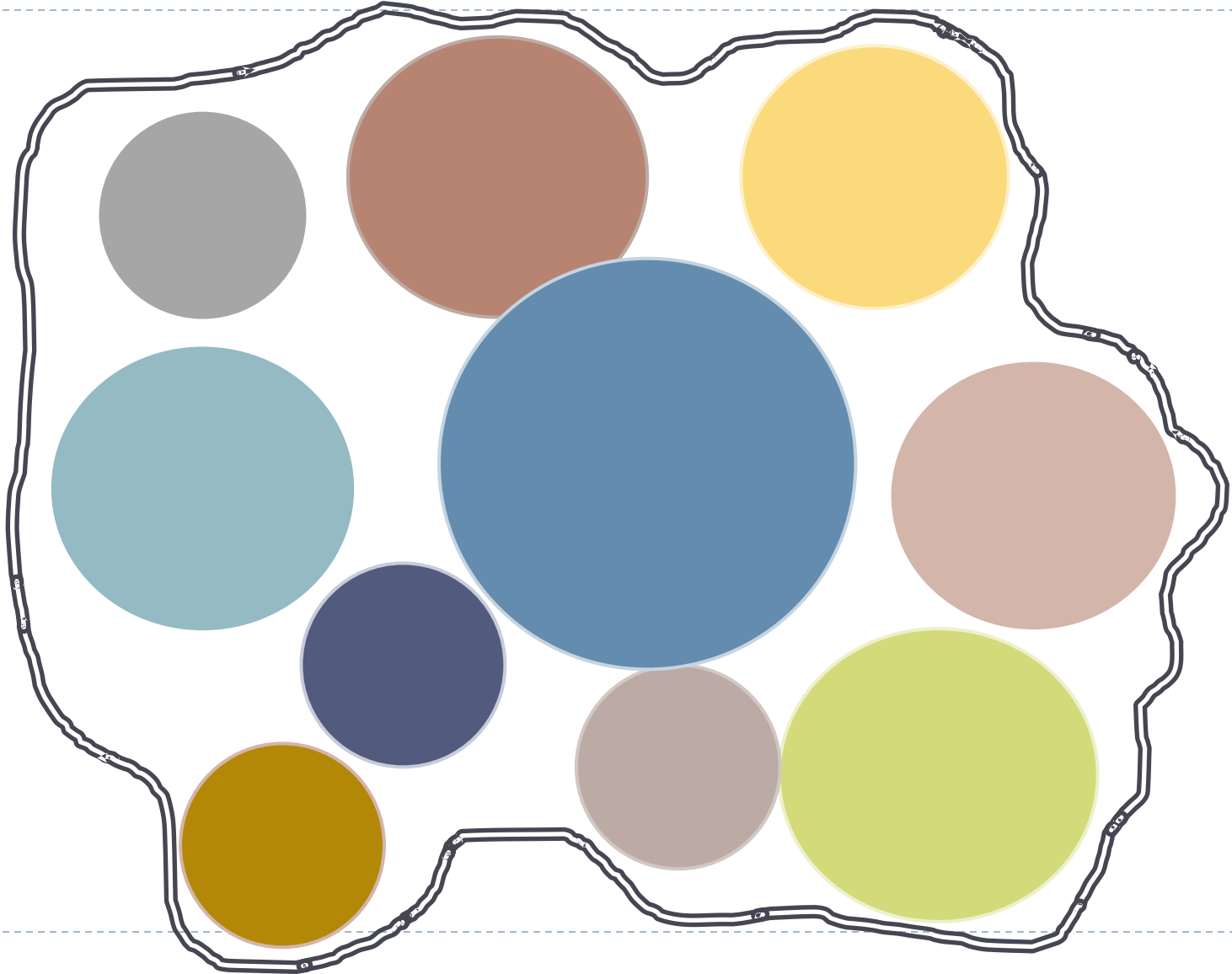

Harita 1. İstanbul İli Yıllara Göre Kurulan Belediyeler

Büyükşehir - İstanbul

Büyükşehir ve ilçe

Büyükşehir

- Büyüyen bir kentsel alanda...
- Büyükçe bir **kent ve çevresinden** müteşekkil alan
 - ▣ Etki alanında
 - Başka kentler
 - Daha küçük kentler
 - Kentleşen / kentleşmeye başlamış alanlar
 - Kentleşmesi muhtemel alanlar
 - Kırsal alanlar (kent'in etki alanında)
- Basitçe
 - ▣ Birbiri içine girmiş ya da birbirine yakın (birbiriyle yakın etkileşim içindeki) irili ufaklı kentler topluluğu (veya yerleşim birimleri ağı)

Türkiye'de büyükşehi 2012'den önce, 201

- 2012'ye kadar
 - ▣ Büyükşehirlere böylesi bir bakış
 - ▣ Ama tam değil
 - Örneğin tek belediye tarafında de büyükşehirler kurduk
 - 2009'a kadar
 - 16 büyükşehir
 - Burası gelişsin
 - Turizm merkezi olsun
 - Bölgesel merkez olsun vb. diyere
- 2012 değişikliği
 - ▣ İlin tamamında büyükşehir
 - ▣ Bunun anlamı?

Kronolojik Dönemler	Kuruluş	
	BŞB'ler	Nüfusu (2000 GNS)
1. Dönem (1984)	İstanbul	8.803.468
	Ankara	3.203.362
	İzmir	2.232.265
1. Dönem (1986-88)	Bursa	1.194.687
	Adana	1.130.710
	Konya	742.690
	Kayseri	536.392
	Gaziantep	853.513
3. Dönem (1993)	Antalya	603.190
	Diyarbakır	545.983
	Erzurum	361.235
	Eskişehir	482.793
	Kocaeli	195.699
	Mersin	537.842
	Samsun	363.180
4. Dönem (1999)	Sakarya	303.989
Toplam		22.090.998

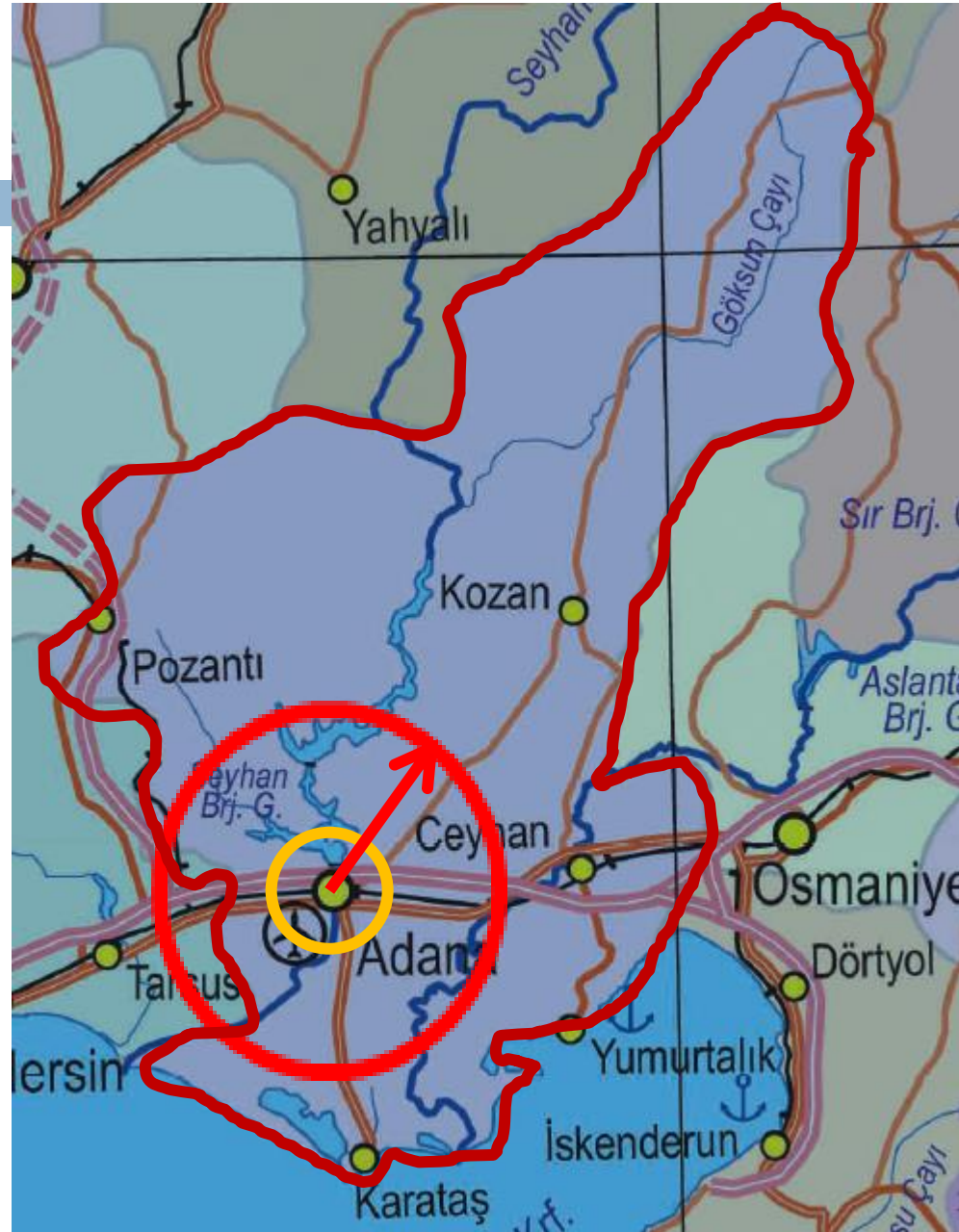
Yeni büyükşehirleri anlamak

Bir adım geri çekilip
resmin bütününe bakmak

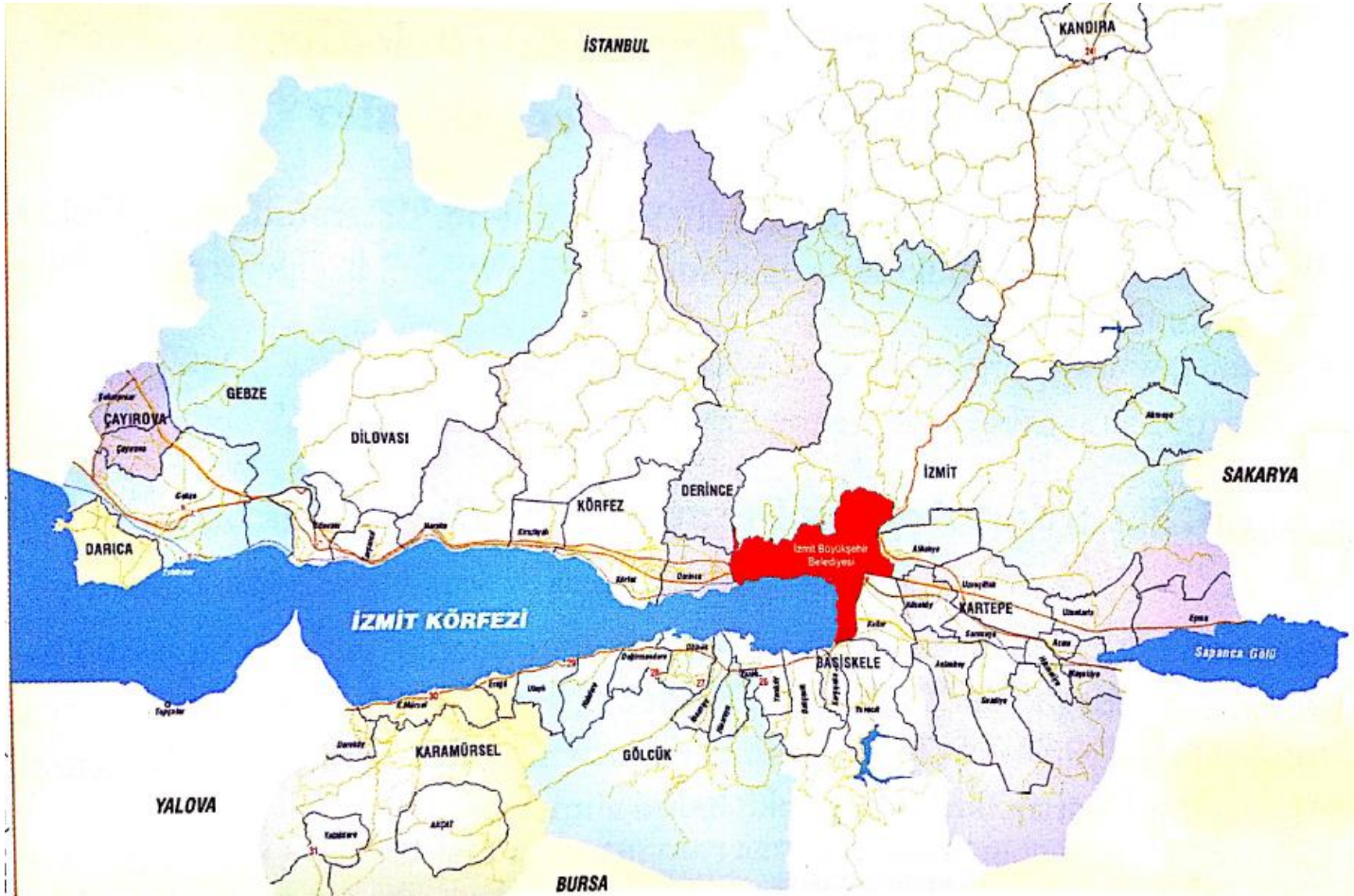
Adana BŞB

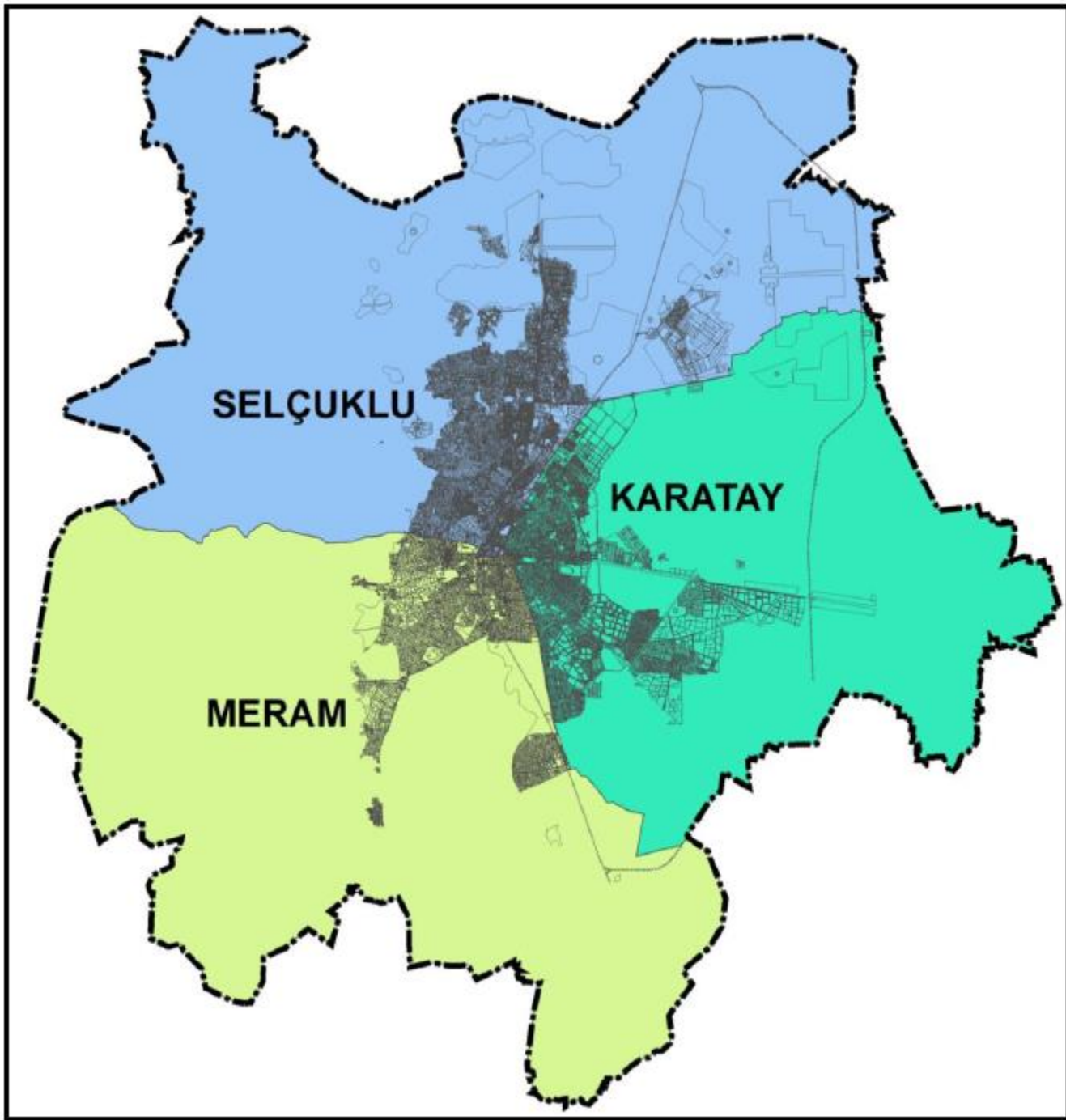
Fiziki sınırları
genişletmek

Adana BŞB		
	Fiziki büyüklük	Nüfus büyüklüğü
1986	381 km ²	806.618
2004	2.700 km ²	1.242.009
2012	14.125 km ²	2.108.805

Kocaeli BŞB

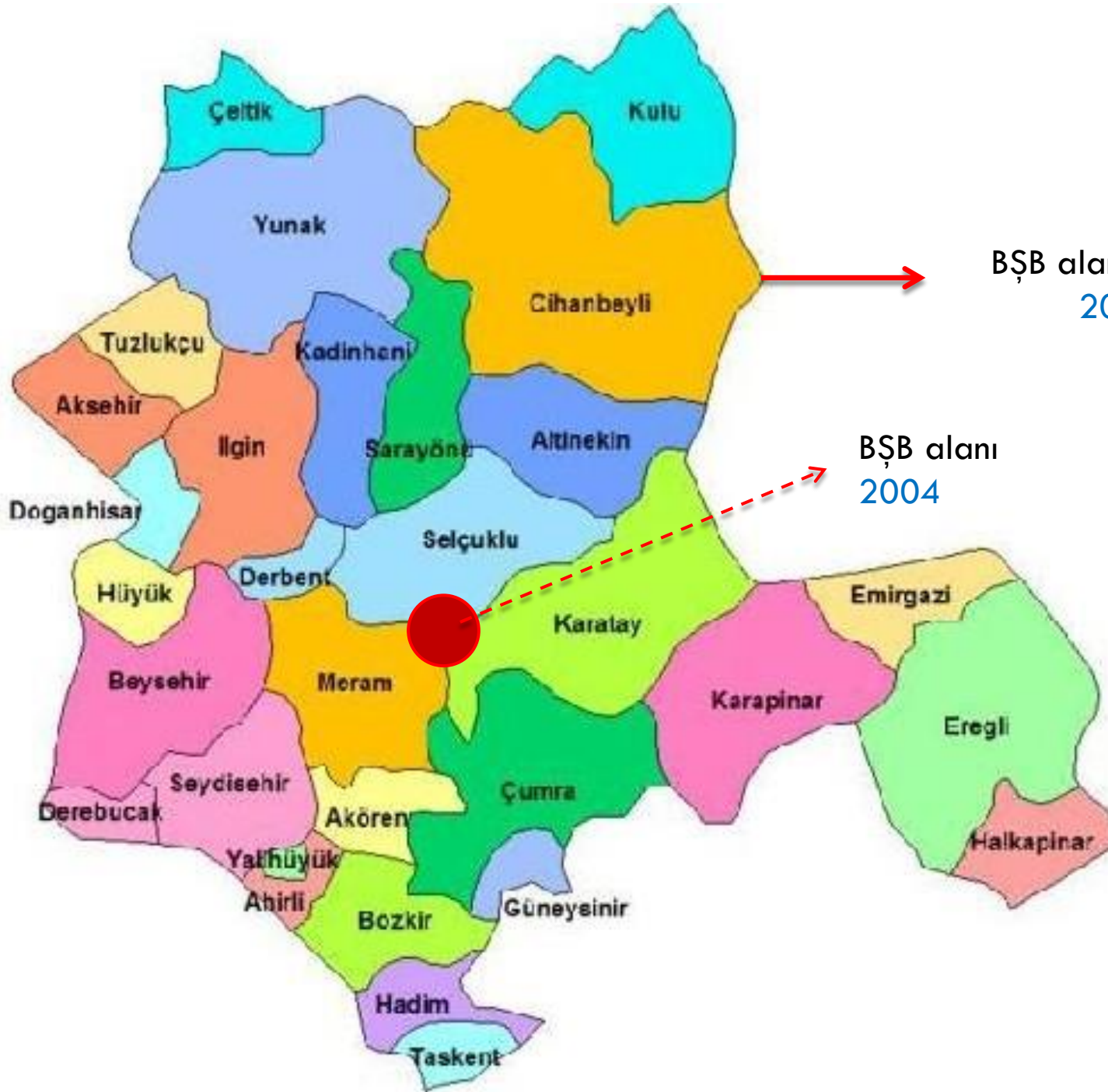

SELÇUKLU

KARATAY

MERAM

BŞB alanı=il sınırı
2014

BŞB alanı
2004

2004 öncesi BŞB sınırları (birebir değil)

Lejant

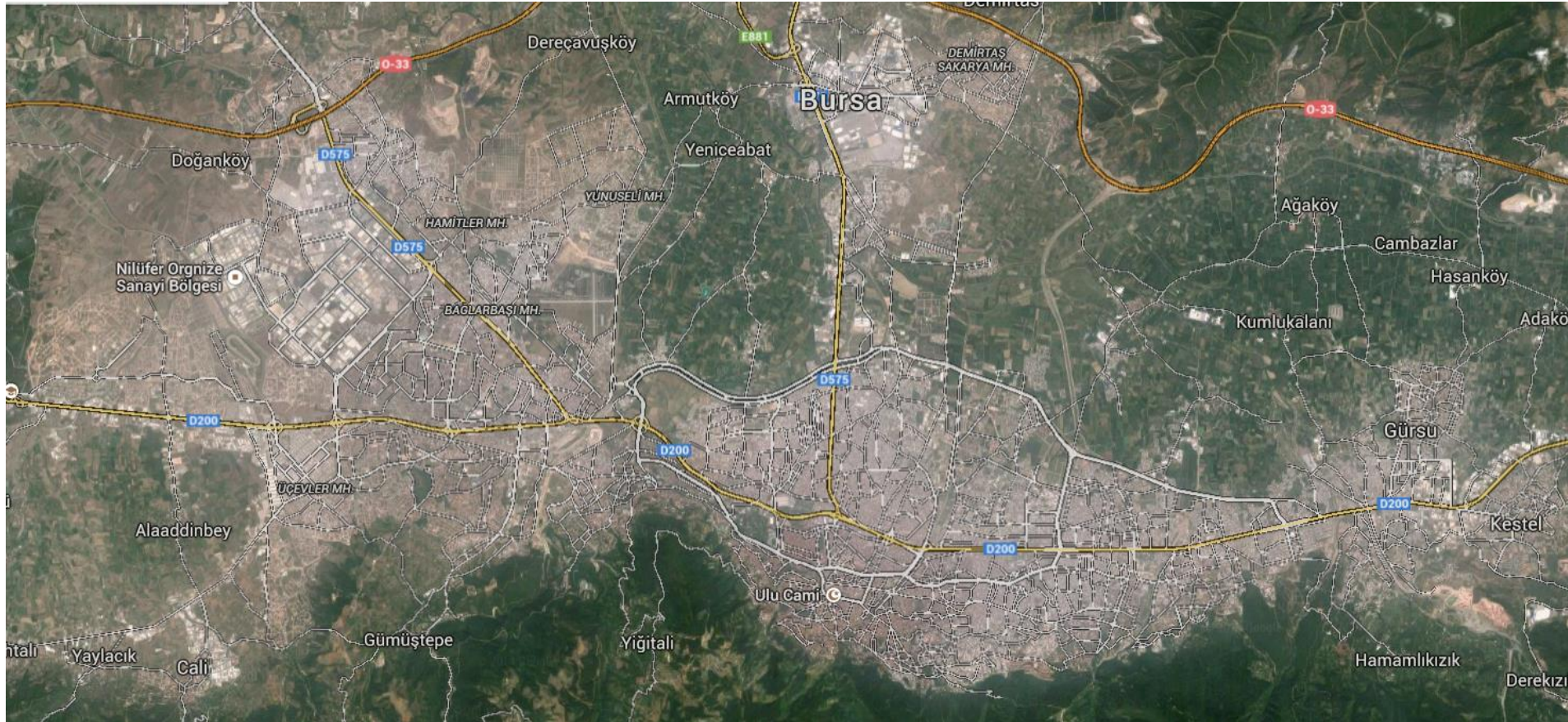
	Büyükşehir
	göller
	iller

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı (Erişim: Kasım 2012)

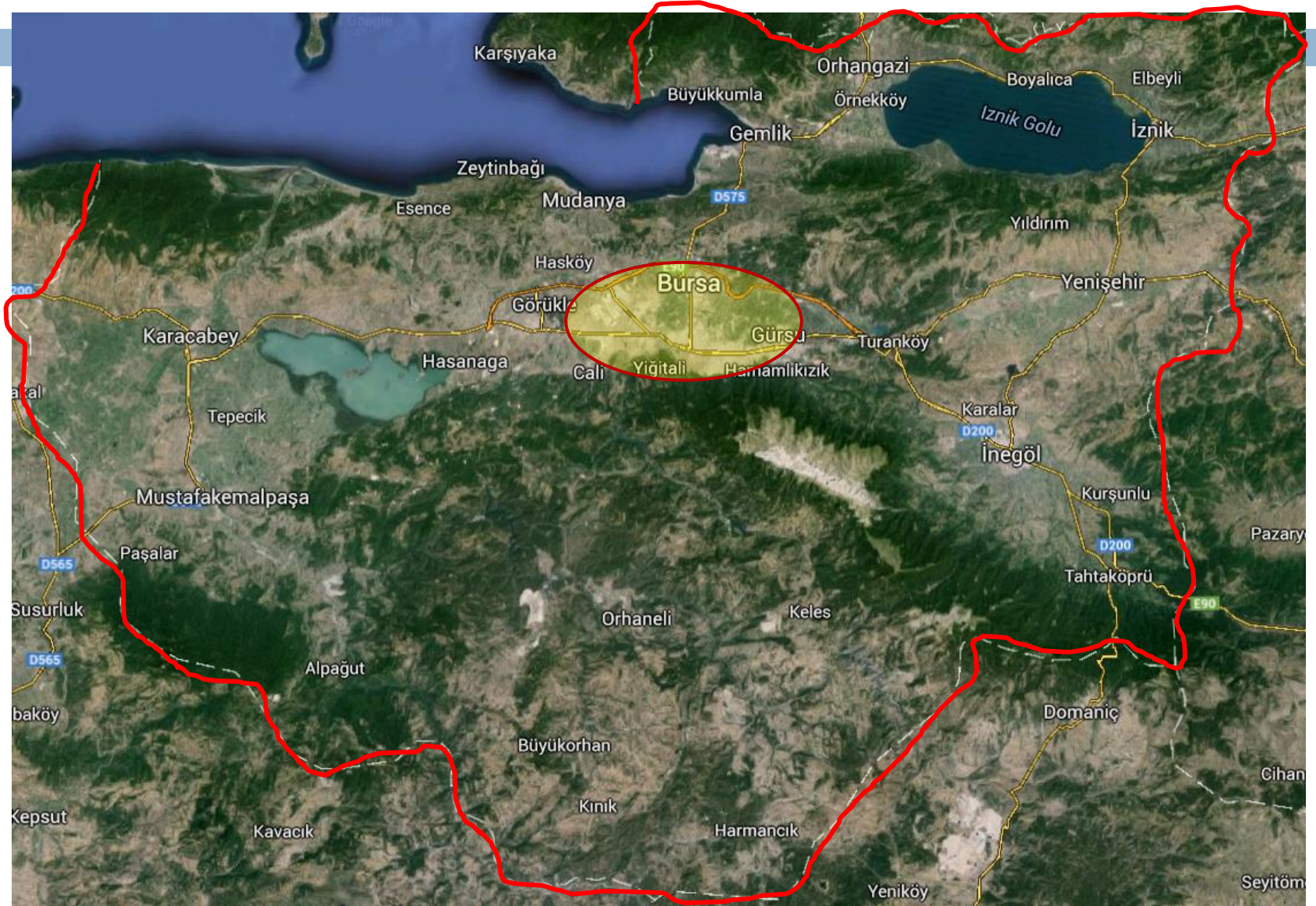
Büyükşehirler

Eski büyükşehir: Bursa

Yeni büyükşehir : Bursa

Verilere bakmak

□ Coğrafi büyüklük

□ 30 BŞB'nin coğrafi büyüklüğü

- 401 bin km²
- 401 bin / 30 = **Ortalama 13 bin km²**
- Çok geniş bir alan

□ Nüfus büyüklüğü

□ 30 BŞB'de

- 60 milyon nüfus
- Ortalama 2 milyon
- **724 bin ila 14 milyon arası nüfus**

BŞB'lerin Nüfus Büyüklüğü

Nüfus grubu	Sayı
750 binden az	1
750 bin - 1 milyon	9
1 - 2 milyon	13
2 - 3 milyon	4
4 - 6 milyon	2
14 milyondan fazla	1
Toplam	30

Tekirdağ

İlçe	Nüfusu
Marmaraereğlisi	23.476
Muratlı	26.821
Şarköy	31.524
Hayrabolu	33.488
Saray	47.522
Malkara	53.014
Ergene	57.613
Kapaklı	92.003
Çerkezköy	123.119
Süleymanpaşa	182.522
Çorlu	235.630
Tekirdağ BŞB	906.732

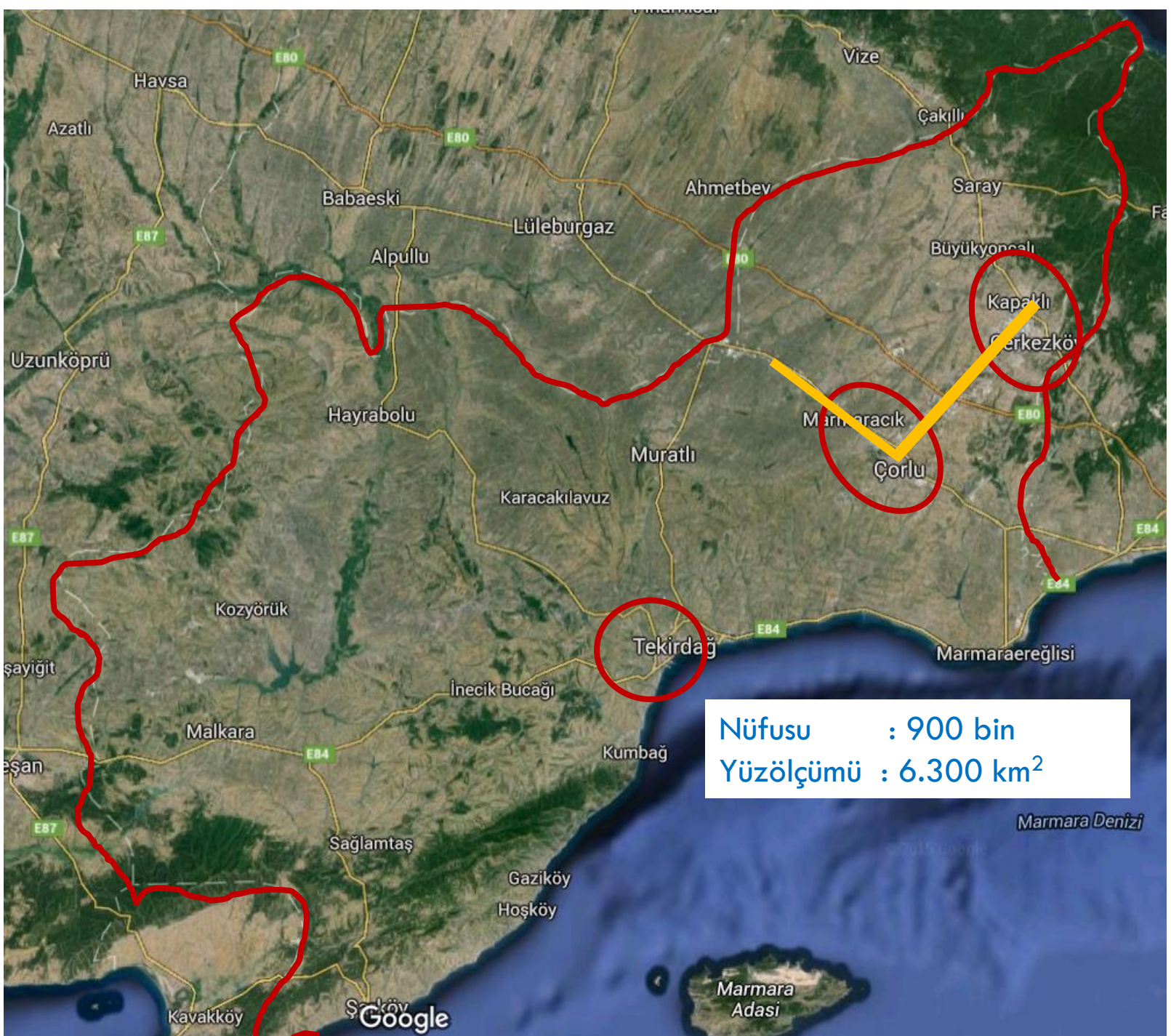
%76

TEKİRDAĞ İLİ HARİTASI

500
bin
nüfus

Nüfusu : 900 bin
Yüzölçümü : 6.300 km²

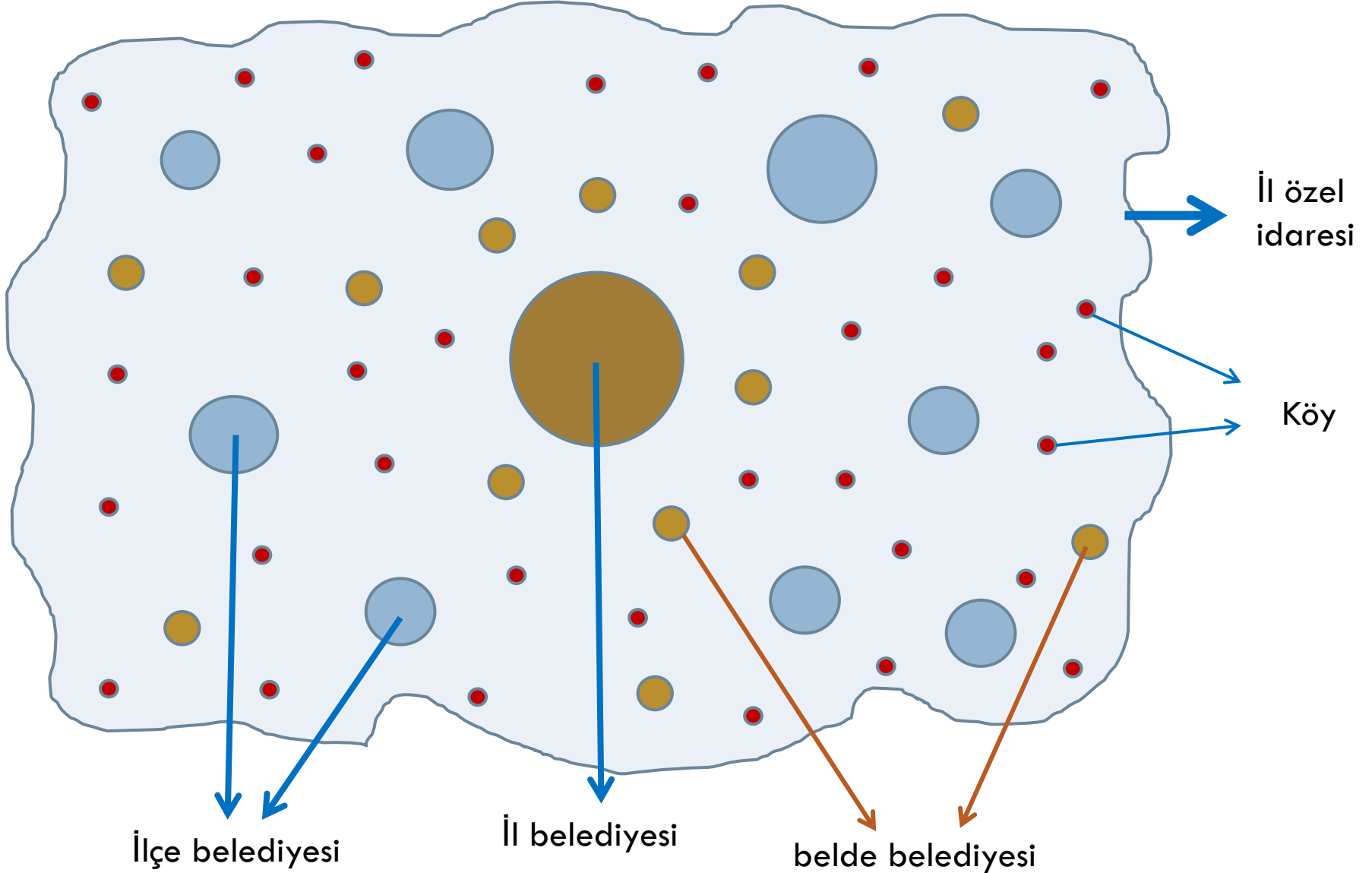
Marmara Denizi

Yeni büyükşehir

- Büyükşehir **hala**
 - Birbiri içine girmiş, birbirine yakın irili ufaklı kentler topluluğu veya yerleşim birimleri ağı **mı?**
- Hayır! **Bunun yerine,**
 1. Daha **bölgesel** nitelikte bir yerel yönetim
 2. Büyükşehir bir **üst kademe** yönetim birimi
 3. Bir de **alt kademesi** var
 4. **İlçe** belediyeleri, ilçenin tamamını kapsıyor (**ilçe merkezi + kırsal alanlar**)
 5. Belde ve köylerde **başka** yönetim birimi artık **yok**

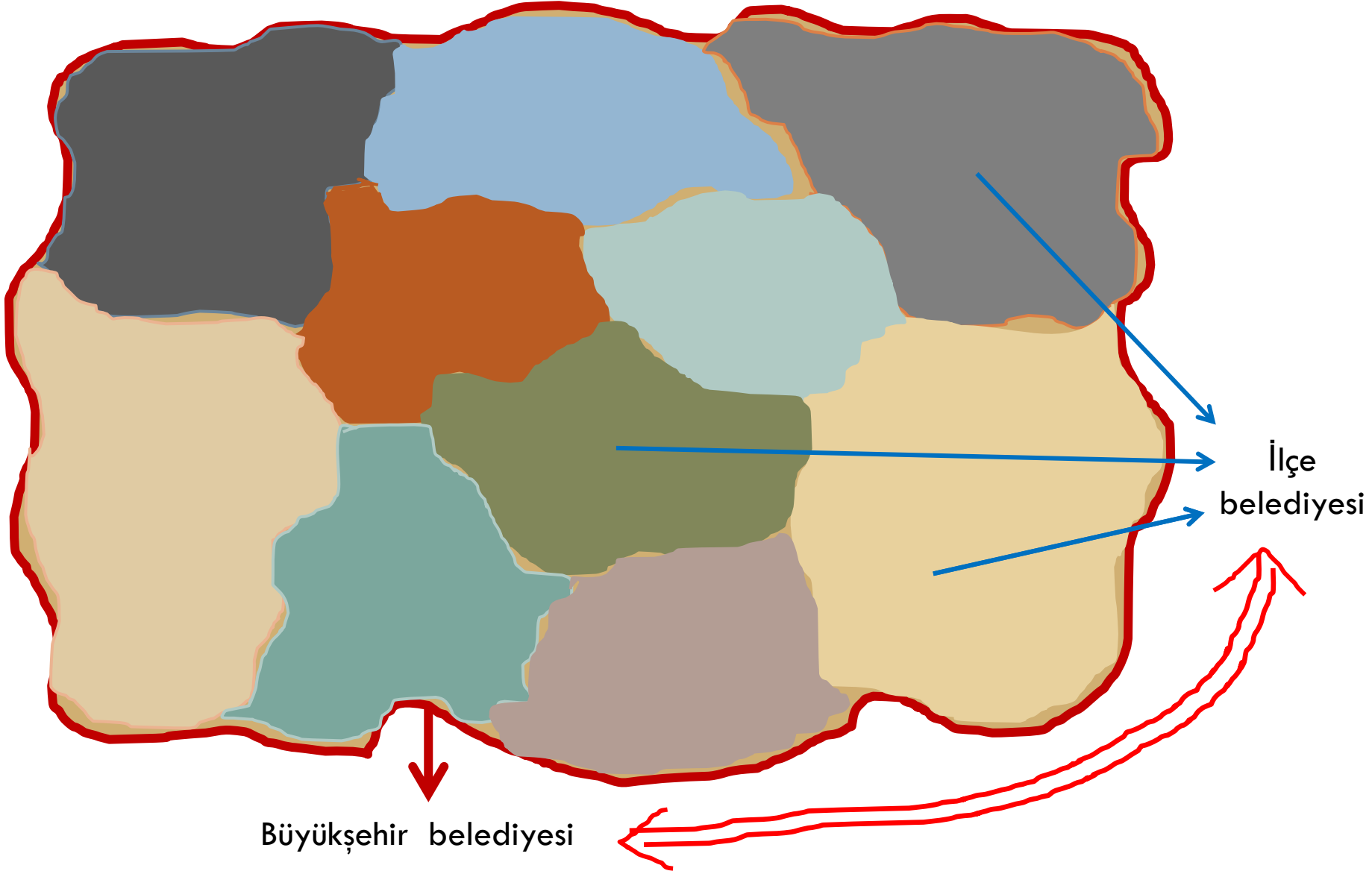
51 ilde... (nüfusun % 23'ü)

İl özel idaresi + belediye + köy

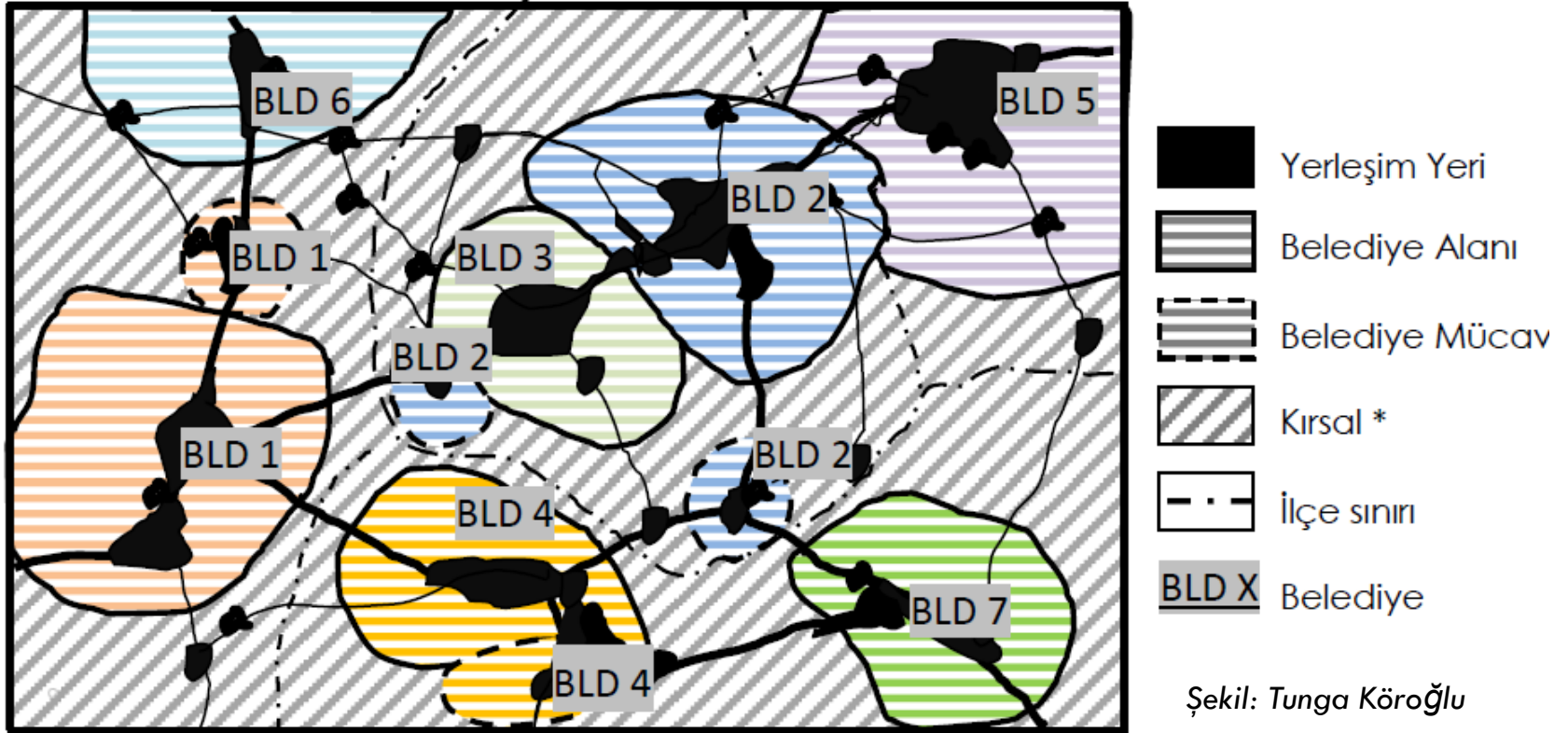
30 ilde... (nüfusun % 77'si)

Büyükşehir ve ilçe belediye sistemi

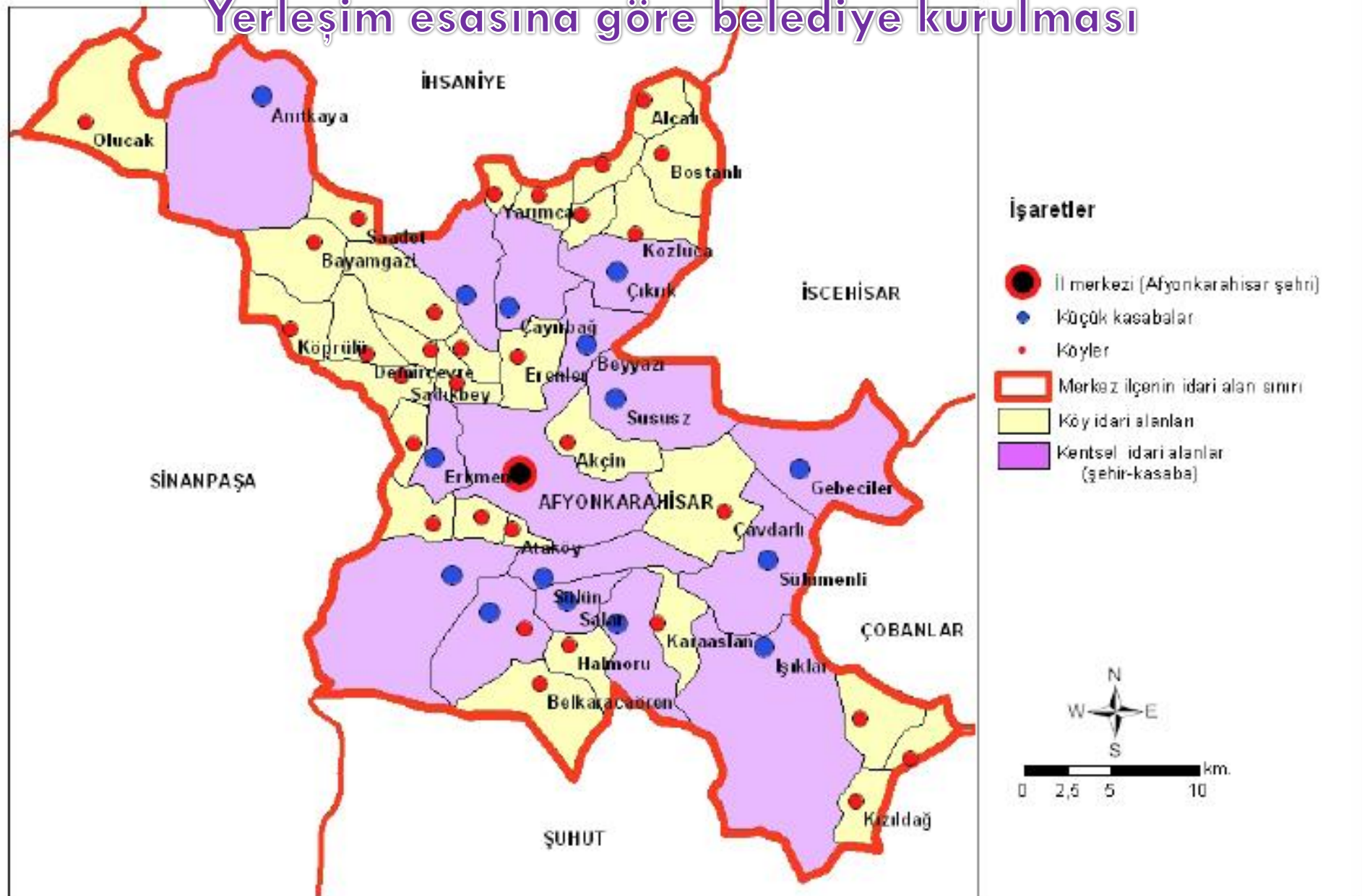

NEDEN?

Yerleşim esasına göre belediye kurulması ve sonuçları

Yerleşim esasına göre belediye kurulması

Şekil 10. Afyonkarahisar ilinin Merkez ilçesini oluşturan köy ve kentlerin idarî alanları

■ Kaynak: Ali Özçağlar

NEDENİ

Belediyelerin nüfus büyüklüğü

-2014 öncesi-

Nüfus grubu	Belediye sayısı	Oran (%)	Toplam nüfus	Oran (%)
0-999	250	8,5	188.502	0,3
1000-1.999	773	26,3	1.181.084	1,9
2.000-4.999	1.035	35,3	3.079.713	5,0
5.000-9.999	323	11,0	2.215.405	3,6
10.000-49.999	318	10,8	6.626.778	10,8
50.000-99.999	94	3,2	6.760.049	11,0
100.000-499.999	125	4,3	31.004.556	50,4
500.000+	16	0,5	10.511.671	17,1
Toplam	2.934	100	61.567.758	100,0
BŞB	16			
Toplam	2.950			

Büyükşehire dönüşüm

1. İl belediyesi, büyükşehir belediyesine dönüştürülür ve sınırı il mülki sınırı yapılır
2. Su ve kanalizasyon idaresi, büyükşehir bağılı kuruluşu olarak kurulur
3. İl merkezinde en az bir yeni ilçe belediyesi kurulur
4. İlçe belediye sınırları, ilçe mülki sınırına genişletilir
5. Bütün belde belediyeleri kaldırılır
6. Bütün köylerin tüzel kişiliği sona erer
7. İl özel idaresi kaldırılır
8. Köylere hizmet götürme birlikleri kaldırılır
9. Konusu kalmayan birlikler (örneğin içme suyu birliği) kaldırılır
10. Mevcut ve kaldırılan yerel yönetim birimlerinin personel, taşınır taşınmaz mal, alacak ve borçları devredilir ve yeni idari yapıya intibakı yapılır

İki kademeli 1984 ve 2014 modeli

- Büyükşehir (1984-2012)
 - Bir belediye sistemiydi
 - Büyükşehir belediyesi
 - İlçe belediyesi
 - Ancak sorumluluk alanı **il merkezi**
 - daha dar,
 - daha kentsel
 - ve daha entegre idi
 - Sonuçta
 - Birçok hizmetin BŞB eliyle sunulması sorunlu değildi
- Peki yeni sistemde (2014)
 - **Dün olduğu gibi, birçok hizmet bölgesel nitelikteki BŞB eliyle yapılabilir mi?**

Büyükşehir yönetim sistemi: Büyükşehir ve ilçe belediyeleri

- İki kademe arasında **entegrasyon**
 - Hangi hizmeti kim yapacak (hizmet bölüşümü)
 - Kimin ne tür gelir kaynakları olacak (kaynak bölüşümü)
 - İlçelerin bazı karar ve uygulamaları büyükşehirin denetimine tabi
 - Buna karşılık BŞB meclisi tamamen ilçelerden gelen üyelere oluşuyor

Mevzuatta ilçelere şaşı bakış

5216 sayılı kanun

- Kanun adı
 - Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- 1. Bölüm: Amaç, kapsam, tanım
- 2. Bölüm başlığı
 - Büyükşehir Belediyesinin Kuruluşu ve Sınırları
- 3. Bölüm başlığı
 - Büyükşehir Belediyesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları
- 4. Bölüm başlığı
 - Büyükşehir Belediyesinin Organları
- 5. Bölüm başlığı
 - Büyükşehir Belediyesi Teşkilâtı ve Personeli
- 6. Bölüm başlığı
 - Malî Hükümler (sırasıyla BŞB'nin gelirleri, giderleri, bütçesi)
- 7. bölüm: Çeşitli hükümler

İlçelere şaşı bakış

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Büyükşehir Belediyesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları (1)(2)

Madde 7- Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

- y) Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak,
- z) **(Değişik: 12/11/2012-6360/7 md.)** Afet riski t

Büyükşehir belediye bütçesi (2)

Madde 25- Büyükşehir belediye bütçesi ile ilçe (...) (2) belediyelerinden gelen bütçeler büyükşehir belediye meclisine sunulur ve büyükşehir belediye meclisince yatırım ve hizmetler arasında bütünlük sağlayacak biçimde aynen veya değiştirilerek kabul edilir. (2)

Büyükşehir ve ilçe belediye bütçeleri, büyükşehir belediye meclisinde aynı toplantı döneminde ve birlikte görüşülerek karara bağlanır ve tek bütçe hâlinde bastırılır. (3)

Büyükşehir belediye meclisi, ilçe (...) (2) belediyelerinin bütçelerini kabul ederken; (2)

- a) Bütçe metnindeki kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı madde ve ibareleri çıkarmaya veya değiştirmeye,
 - b) Belediyenin tahsile yetkili olmadığı gelirleri çıkarmaya, kanunî sınırlar üzerinde veya altında belirlenmiş olan vergi ve harçların oran ve miktarlarını kanunda öngörülen sınırlarına çekmeye,
 - c) Kesinleşmiş belediye borçları için bütçeye konulması gerekip de konulmamış ödeneği eklemeye,
 - d) Ortak yatırım programına alınan yatırımlar için gerekli ödeneği eklemeye,
- Yetkilidir.

Büyükşehir belediye meclisince ilçe (...) (2) belediye bütçelerinde yapılan değişikliklere karşı on gün içinde Danıştaya itiraz edilebilir. Danıştay, itirazı otuz gün içinde karara bağlar. (2)

Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin diğer hususlarda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır.

İlçelere şaşı bakış

□ Belediye kanunu (5393)

- Belediye: «Belde....»
- Kuruluş: «...yerleşim birimlerinde»
- «Belediye sınırı» + «mücavir alan sınırı»

1. Klasik belediyeler için

- 5393 sayılı belediye kanunu

2. Tüm ilçeyi (ilçe merkezini ve ilçenin kırsal alanlarını, köylerini) kapsayan belediyeler için?

- Aynı kanun (5393) !

Şaşı bakış ilçelere mi, büyükşehire mi?

- BŞB'nin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri
 - **i bendi**'ndeki detaylar...

i) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; inşaat malzemeleri, hurda depolama alanları ve satış yerlerini, hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynaktan toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.⁽¹⁾

- **Büyükşehire yaklaşım**

- Hala, 1984-2012 dönemi gibi, **sanki il merkezinde** bir büyükşehir

Yasa

5216 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNU

Kanun Numarası : 5216

Kabul Tarihi : 10/7/2004

Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 23/7/2004 Sayı :25531

Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 43

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	5216 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5281	31	23/7/2004 tarihinden geçerli olmak üzere 31/12/2004
5335	6, 7, 23, 27 ve Geçici Madde 3	27/4/2005
5378	Ek Madde 1	7/7/2005
5390	Madde 6 ve İşlenemeyen hüküm	13/7/2005
5393	7, 13, 14, 15, 16 ve 22	13/7/2005
5538	7	12/7/2006
5568	Geçici Madde 3 ve 5	30/12/2006
5594	Ek Madde 2	10/3/2007
5675	13	7/6/2007
5747	6, 14 ve Geçici Madde 2	22/3/2008
5779	23	1/7/2008 tarihinden geçerli olmak üzere 15/7/2008
5951	Geçici Madde 5	5/2/2010
6215	26	12/4/2011
KHK/661	21, 22	2/11/2011
6360	7, 9, 10, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 28 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 23, 24, 25, 27	6/12/2012 6/12/2012 tarihinden sonra yapılan ilk mahalli idareler genel seçiminde (30/3/2014)
6462	7, 18, 24, Ek Madde 1	3/5/2013

Kimin görevi nedir?

BŞB ve ilçe belediyelerinin görevleri

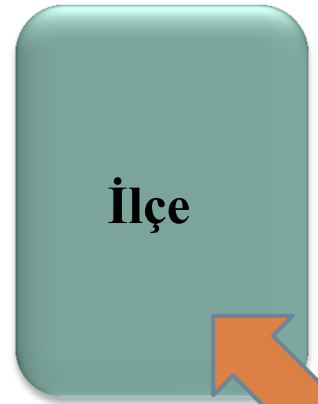
Dörtlü ayırım

Yetkiler? Olası alternatifler

I

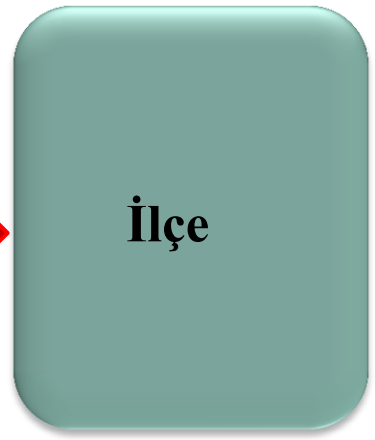
II

DİKEY

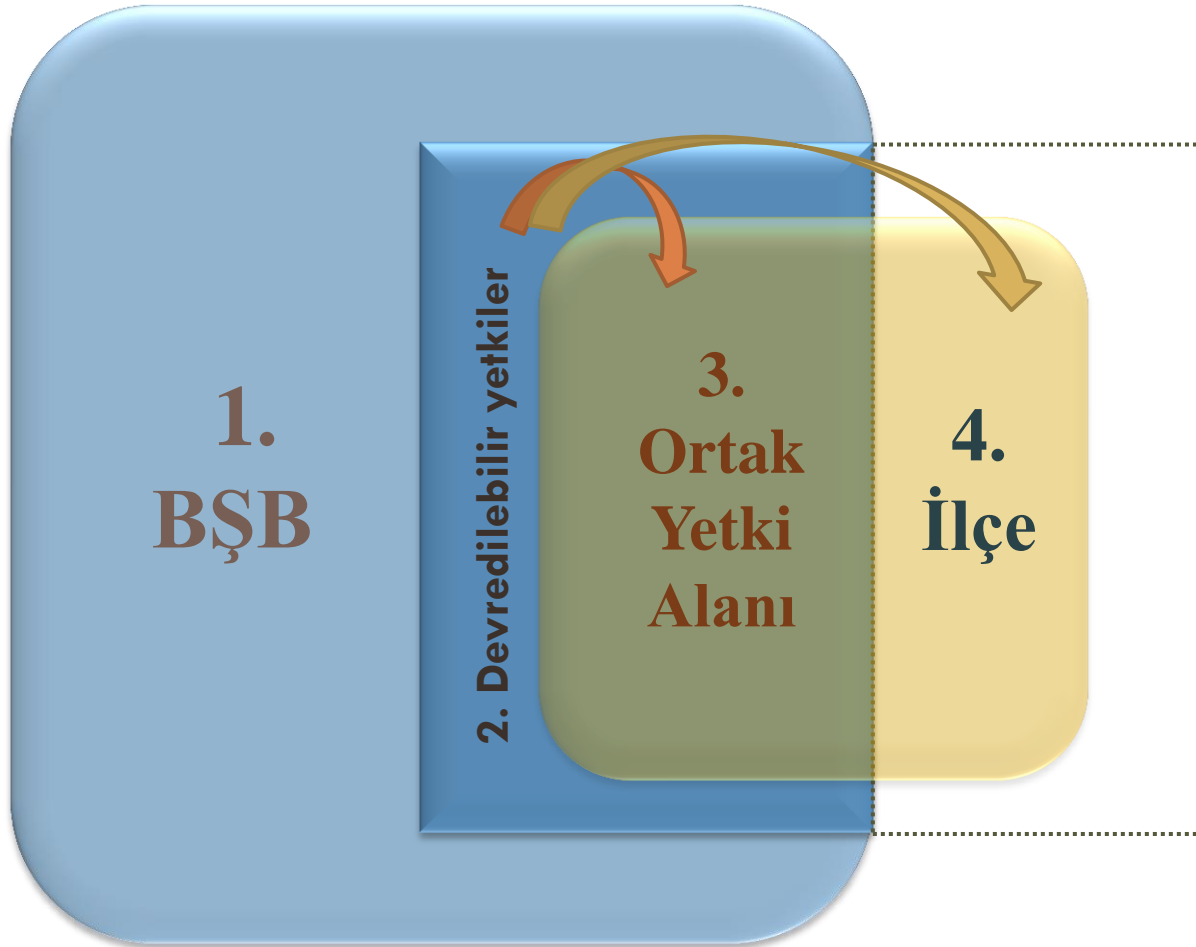

IV

YATAY

Yetki Paylaşımı (BŞB ve ilçe)

Yetki paylaşımı

□ İşin özü

- Ana hizmet birimi BŞB: İl bütününde, hem kentlerde hem de kırsal alanlarda
- İlçelerin yetki alanı oldukça dar

□ Bölüşüm: **Dörtlü kategori**

1. Büyükşehir belediyesinin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri
2. BŞB'nin yetkisinde olan ancak devredilebilir nitelikteki kamu hizmetleri
3. Ortak yetki havuzunda bulunan, hem BŞB'nin hem de ilçe belediyelerinin yetkili olduğu kamu hizmetleri
4. Büyükşehir ilçe belediyelerinin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri

1 - Büyükşehir belediyesinin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri

1. İl evre düzeni planını yapmak (1 / 100.000  lekli)
2. İlin nazım imar planını yapmak (1 / 5.000 ila 1 / 25.000  lekli)
3. İlçe belediyelerinin yapacakları imar planlarını aynen veya değiştirerek onaylamak
4. İlçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemek
5. İmarlı ve alt yapılı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak
6. İlin ulaŐım ana planını yapmak
7. İldeki ulaŐım ve toplu taşıma hizmetlerine ilişkin planlama, koordinasyon ve düzenleme iŐlevlerini yapmak
8. İl bütününde her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek
9. Taksi, servis araçları ve toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek

1 - Büyükşehir belediyesinin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri

10. İl bütününde toplu taşıma hizmetlerini yürütmek
11. İl bütününde trafiğe ilişkin düzenlemeleri yapmak
12. Köyleri (resmi adıyla mahalleleri) ilĐeye bağlayan yollar ile ilde BŞB'nin yetkisinde olan meydan, bulvar, cadde ve ana yolların yapım, bakım, onarımı ve kışın aÇık tutulmasıyla ilgili hizmetleri yürütmek
13. BŞB'nin yetkisindeki meydan, bulvar, cadde ve yollarda kentsel tasarım düzenlemelerini, ilan ve reklam vergisiyle ilgili iŐlemleri yapmak
14. BŞB'nin yetkisindeki alanlarda zabıta hizmetlerini yürütmek
15.  vrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak
16.  vreye ve halk sağlığına etkisi olan işyerleri ile yasada belirtilen diğer iş yerlerine yönelik düzenleyici tedbirleri almak

1 - Büyükşehir belediyesinin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri

17. Katı atıkları depolamak, yeniden değerlendirmek ve bertaraf etmek
18. Sanayi atıkları, tıbbi atıklar ve deniz aracı atıklarına ilişkin hizmetleri yürütmek
19. İl bütününde su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, dereleri ıslah etmek
20. İl bütününde itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek
21. Merkezi ısıtma sistemleri kurmak, işletmek
22. 1. sınıf gayrisihhi işyerlerini ruhsatlandırmak
23. İl bütününe yönelik bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence vb yerler yapmak

2- BŞB'nin yetkisinde olan ancak devredilebilir nitelikteki kamu hizmetleri

1. İl bütününde her türlü cadde, yol, sokak vb.lerinin ad ve numarataj işlerini yapmak
2. Mezarlık alanlarını belirlemek, kurmak, işletmek (köy mezarlıkları dahil)
3. Yolcu ve yük terminalleri yapmak, işletmek, ruhsat vermek
4. Toptancı halleri yapmak, işletmek, ruhsat vermek
5. Mezbahaları yapmak, işletmek, ruhsat vermek
6. Kapalı ve açık otoparklar yapmak, işletmek, ruhsat vermek (Dikkat edilirse otopark hizmeti, ortak yetki havuzunda da bulunmaktadır. Bu durumda buradaki hükmü, BŞB'nin yetkisindeki otoparkların ortak işletimi veya ilçeye devri diye anlamak gerekir)
7. Sorumluluğu BŞB'de bulunan meydan, bulvar, cadde ve yollardaki temizlik hizmetlerini yapmak

2- BŞB'nin yetkisinde olan ancak devredilebilir nitelikteki kamu hizmetleri

- 7 adet hizmet, normal şartlarda BŞB'nin yetkisindedir
- Bunları devretme konusundaki yetki BŞB meclisindedir
- Seçenekler
 - BŞB meclisi bu yetkileri ortak yetki havuzuna
 - Veya ilçe belediyelerine devredebilir
 - Bu yetkilerin tümünü veya bir kaçını devredebilir
 - Duruma uygun biçimde, ilçeler arasında farklılaşmaya gidebilir. Bazı ilçelere devir yaparken bazılarında yapmayabilir
 - BŞB meclisi, devrettiği bu yetkileri, gerek duyarsa geri alabilir
 - Gelir getirici nitelikte olan ve **olmayan** hizmetler farkı
 - Gelir getirmeyen **temizlik** hizmeti devredildiğinde bir gelir transferi de yapılmalı (yasada söz edilmiyor)

3- Ortak yetki havuzu. Hem BŞB'nin hem de ilçenin yetkili olduğu kamu hizmetleri

1. Gecekondu alanlarının ıslahı, dönüştürülmesi vb. hizmetleri yapmak
2. Kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulamak (Bu yetkinin ilçe belediyesi tarafından kullanılabilmesi için BŞB meclisi kararı gerekli)
3. Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak
4. Otopark yapmak
5. Spor, dinlenme ve eğlence yerleri yapmak
6. Park alanları yapmak
7. Yaşlılar, özürllüleri, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak
8. Kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak
9. Orta ve yükseköğrenim öğrencileri için yurt açıp işletebilmek
10. Mesleki eğitim ve beceri kursları açmak

3- Ortak yetki havuzu. Hem BŞB'nin hem de ilçenin yetkili olduğu kamu hizmetleri

11. Mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımını yapmak
12. Sağlıkla ilgili tesisler açıp işletabilmek
13. Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve sporla ilgili hizmetler yapmak
14. Sporu teşvik etmek, bu amaçla gençlere ve amatör spor kulüplerine yardım yapmak, dereceye girenlere ödül vermek
15. Kültür ve tabiat varlıklarını ve tarihi dokuyu korumak
16. Kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak
17. Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek (BŞB'yle koordinasyon içinde)
18. Tarım ve hayvancılığı destekleyecek her türlü faaliyet ve hizmette bulunmak

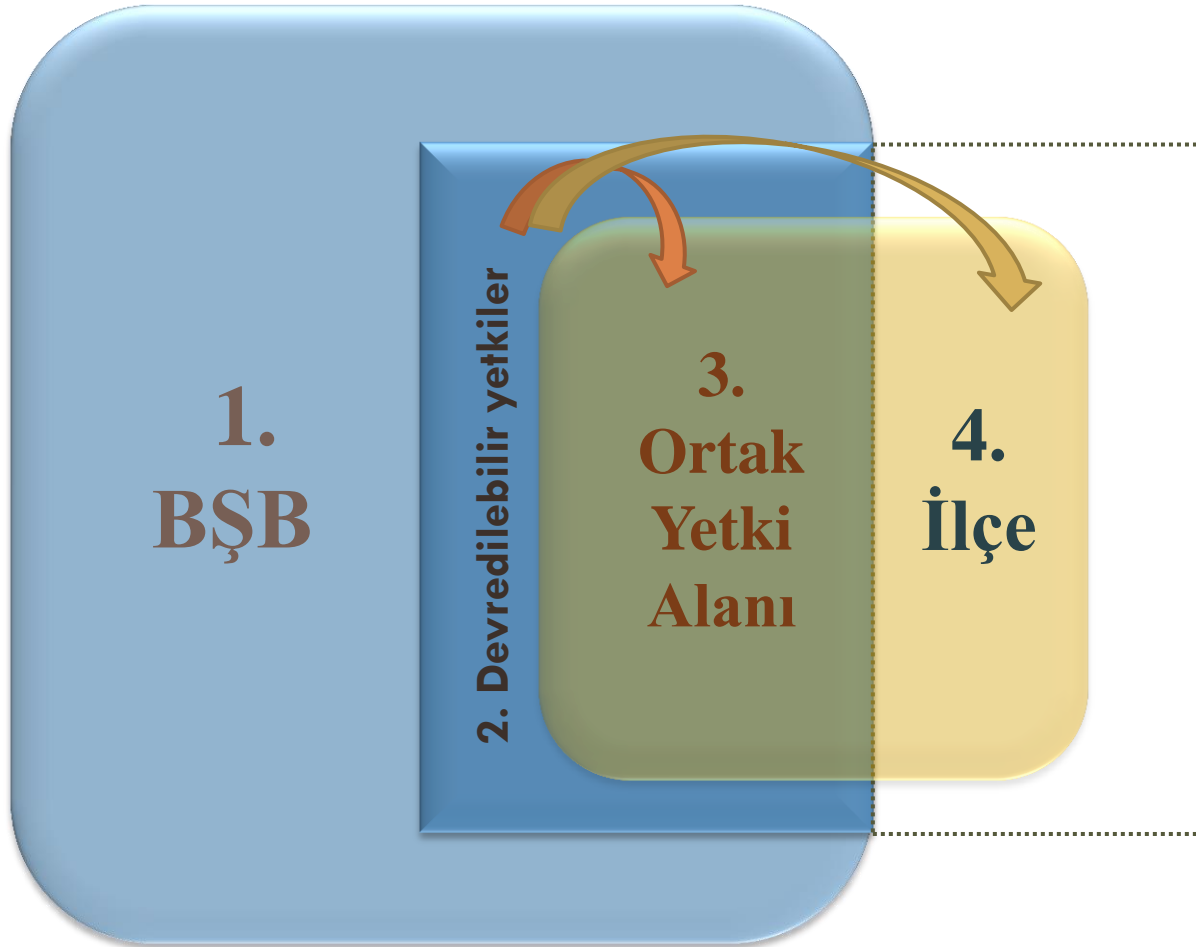
4- Büyükşehir ilçe belediyelerinin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri

1. Uygulama imar planlarını yapmak (1 /1.000 ölçekli)
 - Ancak ilin plan bütünlüğünün sağlanabilmesi için, bu planların büyükşehirin nazım planına uygun olarak yapılması zorunlu
 - Yine bu amaçla, söz konusu planların BŞB meclisinde görüşülüp kabul edilmesi gerekli
 - Ayrıca Yasa BŞB'ye, hizmetlerini yürütürken gerek duyduğu yatırım, proje, yapım, bakım, onarım işleriyle ilgili her ölçekte, kendi imar planını yapma ve ruhsatlandırma yetkisini de vermiş
2. Katı atıkları toplamak ve büyükşehir aktarma istasyonuna taşımak
 - Ancak Yasa, bu atıkların BŞB'nin yapacağı "büyükşehir katı atık yönetim planına uygun olarak" toplanmasını istemektedir
3. Sıhhi işyerleri ile 2. ve 3. sınıf gayrisıhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek
 - Ancak Yasa, gerek BŞB'nin kendi yaptığı işyerlerine, gerekse BŞB'nin sorumluluğunda olan (meydanlar ve parklar gibi) yerlerdeki işyerlerine ruhsatlandırma yetkisini BŞB'ye vermiştir

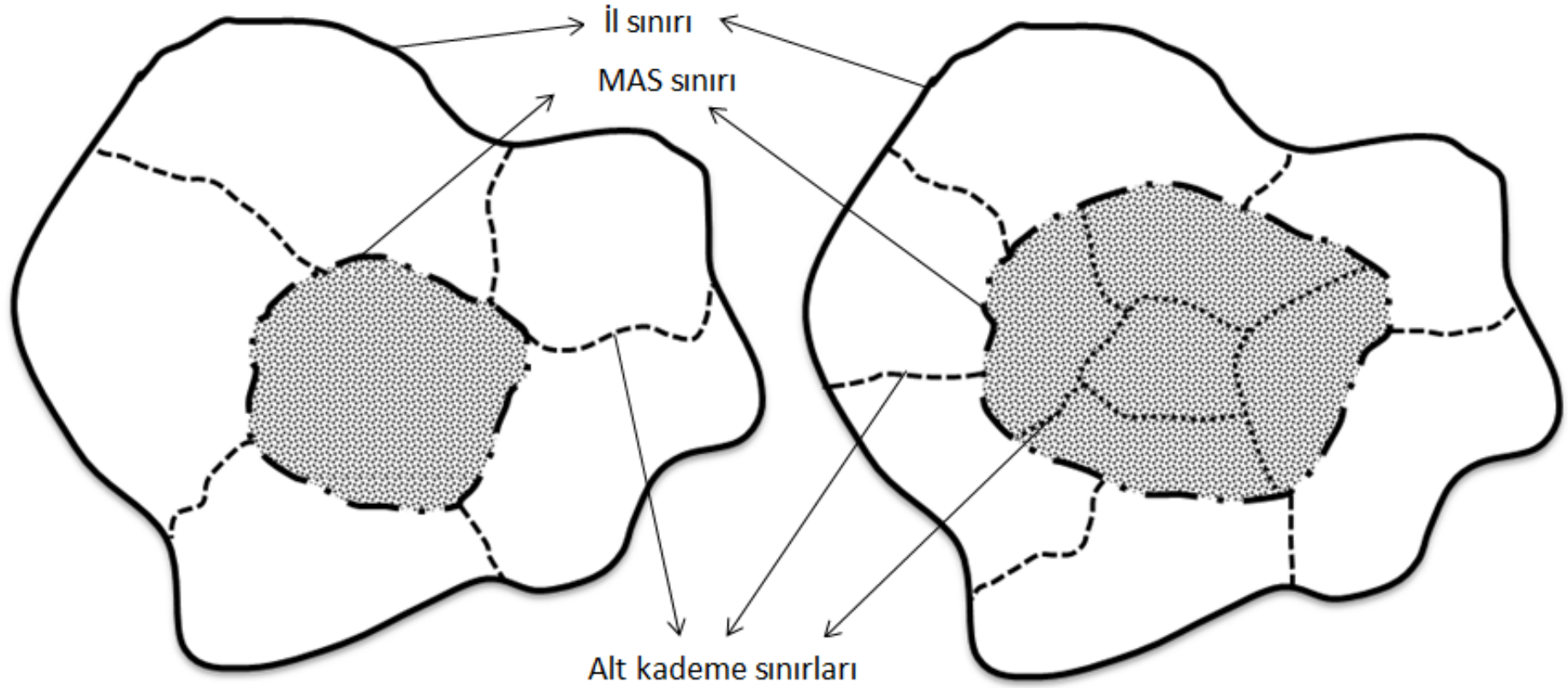
4- Büyükşehir ilçe belediyelerinin tek başına yetkili olduğu kamu hizmetleri

4. Afet riski taŐıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak
 - ▣ İlçe belediyeleri bu yetkisini kullanırken, ihtiyaç duymaları halinde BŞB'den gerekli desteği isteyebilecektir
5. İlçe belediyesinin yetki alanındaki ara cadde ve sokakların yapım, bakım ve onarımını sağlamak
6. İlçe belediyesinin yetki alanında olan cadde ve sokaklardaki reklam unsurlarıyla ilgili standartlar getirmek, ilan ve reklam vergisi iŐlemlerini yapmak
7. İlçe belediyesinin yetki alanında zabıta hizmetlerini yürütmek
8. Nikah iŐlemlerini yürütmek
9. Emlak vergisiyle ilgili gerekli iŐlemleri yürütmek

Yetki Paylaşımı (BŞB ve ilçe)

Peki başka nasıl olabilir?

Şekil 1a: MAS içi tek kademeli BŞB

Şekil 1b: MAS içi iki kademeli BŞB

Kimin geliri nedir?

Yerel vergiler

Merkezi transferler

Diğer gelirler

Vergi gelirleri

BŞB ve İlçenin Tahsil Ettiği Vergiler

Yerel Vergiler	İlçe	BŞB
Emlak Vergisi	✓	---
Haberleşme Vergisi	✓	---
Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi	✓	---
Çevre Temizlik Vergisi	% 80 pay	%20 pay
Eğlence Vergisi	✓	✓
İlan ve Reklam Vergisi	✓	✓
Yangın Sigorta Vergisi	---	✓

Merkezi yönetim gelirlerinden pay

- GBVG payı
 - % 4,5'lik bu pay 519 ilçe arasında,
 - %90'ı ilçelerin nüfusu,
 - %10'u ilçelerin yüzölçümü dikkate alınarak, her büyükşehir ilçe belediyesine isabet eden tutar hesaplanır.
 - Bu tutarın,
 - %60'ı ilgili ilçe ilçe hesabına,
 - %30'u ilçenin bulunduğu yerdeki BŞB hesabına
 - %10'u ilçenin bulunduğu yerdeki su ve kanalizasyon idaresi hesabına aktarılır.

Merkezi yönetim gelirlerinden pay

- Maliye payı (%6)
 - Sadece büyükşehirlere dağıtılır
 - Bu payın,
 - %60'ı doğrudan ilgili BŞB'ye
 - %40'ı, 30 büyükşehirde tek havuza
 - Bu havuz BŞB'ler arasında,
 - %70'i nüfusa
 - %30'u yüzölçümüne göre dağıtılır
 - Bu paylaşımdan, az vergi toplanan illerdeki BŞB'ler kazançlı çıkar

Diğer gelirler

- Harç gelirleri
- Harcamalara katılma payları
- Ücret gelirleri. (Su ve kanalizasyon ve toplu taşıma tamamen BŞB, diğer ücret gelirleri ilgili belediyeler tarafından tahsil edilir)
- Taşınır ve taşınmaz mal gelirleri
- Belediye şirketleri hasılatından alınacak hisseler
- Şartlı ve şartsız bağışlar
- Kira, faiz ve ceza gelirleri
- Yapılan yardımlar
- Borçlanma yoluyla elde edilecek gelirler
- **Yol, cadde, sokak ve meydanlar üzerinde yapılan** araç park yerlerinin, BŞB tarafından işletilmesinden elde edilen gelirler. Bu gelirin **% 50'si** BŞB'ye, **% 50'si** nüfuslarına göre ilçelere dağıtılır.
- Otopark yönetmeliğine göre alınan **otopark bedelleri**. İlçe belediyeleri tahsil ettikleri bu bedelin **tamamını BŞB'ye aktarmak** zorundadır.
- Ayrıca **BŞB**, bütçe gelirinin **% 10'u kadar**, ilçe belediyelerine mali ve aynı **yardım** yapabilir. (yatırım programlarındaki projelerin finansmanı için)

Örgütlenme

□ Teşkilat

□ Büyükşehir

- Genel sekreterlik, G. S. Yrd., daire başkanı, müdürlük...

□ İlçe

- Başkan yardımcısı, müdürlük...

□ Personel

□ Norm kadro yönetmeliği

- Yönetmelik üst sınırı koyar, gerçek personel ihtiyacı içi analiz yapmak gerekir

Ukome, Aykome

- 2006 tarihli yönetmelik
- Ukome
 - İl trafik komisyonunun yetkilerini kullanır
 - Oy hakkına sahip olan ve olmayan üyeleri var
 - Karar alır
- Aykome
 - Alt yapı hizmetlerini etkili ve koordinasyon içinde yürütmek
 - Oy hakkına sahip olan ve olmayan üyeleri var
 - Ortak programa alınan alt yapı hizmetleri
 - «Alt Yapı Yatırım Hesabı»
 - Alt yapıya dair kazı ruhsatları
 - Kullanılacak malzemelerle ilgili standartları belirlemek

Organlar

Organlar

1. Meclis
 2. Başkan
 3. Encümen
- Meclis
 - İlgili belediyenin karar organıdır
 - Halkın temsili, yerel politikaların oluşturulması, belediyeyle ve o yöreyle, bölgeyle ilgili temel kararların alınması ve belediye başkanının denetimi meclislerin temel sorumlulukları arasındadır
 - Başkan
 - Belediyenin yürütme organıdır. Belediyenin en üst yöneticidir
 - Bir hiyerarşi içinde, belediye bürokrasisine emir ve talimat vererek belediyeyi yönetir.
 - Başkan, meclise kıyasla daha göz önündedir; kuruma liderlik yapar, belediyeye rengini veren temel organdır.

<i>Birimler</i>	<i>Organlar</i>	<i>Temel nitelikleri</i>
Büyükşehir belediyesi	BŞB başkanı	<p>İl halkının oylarıyla seçilir</p> <p>Basit çoğunluk yöntemi geçerlidir</p> <p>Yürütme organıdır</p> <p>BŞB'nin en üst yöneticisidir</p>
	BŞB meclisi	<p>Doğrudan seçimle oluşmaz</p> <p>Bib bşk.ları ve Bib meclis üyelerinin 1/5'inden oluşur</p> <p>BŞB başkanı, meclisin hem üyesi hem başkanıdır</p> <p>Karar organıdır</p> <p>2014-2019 dönemi için, en az 46 (Eskişehir) en çok 310 (İstanbul) üyeye sahiptir</p>
	BŞB encümeni	<p>Karma bir yapıya (seçilmiş ve atanmış üyelere) sahiptir</p> <p>11 üyesi vardır (5'i meclis üyesi, 5'i bürokrat, 1'i BŞB başkanı)</p> <p>BŞB başkanı encümenin başkanıdır</p> <p>Danışma organı ve idari kurul niteliğindedir</p> <p>İdari nitelikli kararlar alabilir</p>

Büyükşehir ilçe belediyesi	Bib başkanı	İlçe halkının oylarıyla seçilir Basit çoğunluk yöntemi geçerlidir Yürütme organıdır Bib'in en üst yöneticisidir
	Bib meclisi	Doğrudan seçimle iş başına gelir Nispi temsil sistemi geçerlidir Ondabirlik baraj ve kontenjan adaylığı yöntemi söz konusudur. Bu durum büyük partileri kayırır Bib başkanı, meclisin hem üyesi hem başkanıdır Karar organıdır Başkanla birlikte en az 10, en çok 46 üyeye sahiptir
	Bib encümeni	Karma bir yapıya (seçilmiş ve atanmış üyelere) sahiptir 5 veya 7 üyesi vardır (2+2+1 veya 3+3+1 şeklinde) Bib başkanı encümenin başkanıdır Danışma organı ve idari kurul niteliğindedir İdari nitelikli kararlar alabilir

Meclisin görevleri

- Belediyenin stratejik plan, performans programı, yatırım ve çalışma programını kabul etmek
- Belediye bütçesini kabul etmek
- Belediyenin örgütsel birimlerinin oluşturulması, birleştirilmesi ve kaldırılmasına; kadroların ihdas, iptal ve değiştirilmesine norm kadro düzenlemeleri çerçevesinde karar vermek
- İmar planlarını onaylamak
- Borçlanmaya karar vermek
- Taşınmaz mal alımına, takasına, tahsisine vs. karar vermek
- Ücret tarifesini belirlemek
- Belediye şirketi kurulmasına ve mevcut şirketlerin özelleştirilme-sine karar vermek
- İmtiyaz verilmesine, yatırımların yap-işlet-devret vb. modellerle yapılmasına karar vermek
- Belediye yönetmeliklerini kabul etmek
- Birlik kurulmasına, kurulu birliklere katılmaya, kardeş kent ilişkileri kurulmasına karar vermek

BŞB meclisinin ilave görevleri

- İlçe belediye meclislerinin imara ilişkin kararlarını, büyükşehir nazım imar planına uygunluğu yönünden inceleyerek aynen veya değiştirerek kabul etmek. BŞB meclisi, bu yetkisini kullanabilmek için üç aylık süre sınırına uymak zorundadır. Aksi halde üç ay içinde görüşülmeyen kararlar onaylanmış sayılmaktadır. Ancak bu süre yetersizdir.
- İlçe belediyelerinin bütçelerini kabul etmek
- İldeki meydan, bulvar, cadde, yol ve sokaklar ile park, spor ve kültürel tesislerin BŞB ile ilçe arasında nasıl dağılacığına, bunlardan hangilerinin hangi belediyenin sorumluluğuna bırakılacağına ilişkin esasları belirlemek
- BŞB ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi arasında, hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, yönlendirici ve düzenleyici kararlar almak

Sorunlar & stratejiler

İdari açmazlar / endişeler

- Kademeler arası yetki ve kaynak bölüşümü
 - İl bütününde ASLİ YETKİLİ birim Büyükşehir belediyesi
 - İlçe belediyelerinin yetkileri çok sınırlı
- **Sorular**
 1. Büyükşehir belediyesi
 - İl merkezine yakın ilçelerde ve ilin uzak ilçelerinde
 - Hem makro, hem mikro işlerin üstesinden nasıl gelecek? (köy yolları dahil)
 2. Vatandaşlar, taleplerini büyükhşehire etkili biçimde nasıl duyuracak?
 3. İlçe belediyeleri ne iş yapar?

Hizmet sunma / olası stratejiler

1. Merkezi planlama ve paket ihaleler

- Herkese aynı standartta hizmet sunma
- 1 köye bir oyun parkı = Bin köye bin oyun parkı
- Paranız varsa yaparsınız ama!
 - Bu hizmetin etkinlik derecesi nedir?
 - Herkes aynı yemeği sevmez
 - Her yemek her bünyeye iyi gelmez
 - Belki köyde çocuklara değil yaşıllara yönelik hizmetler gerekli (!)
 - Ve kaynak israfı boyutu, yaptım ama isabetli oldu mu?

2. Çeşitlendirme

- Büyükşehir,
- Hizmetleri ilin farklı bölgelerinde ne ölçüde çeşitlendirebilir?
- Ne derece yerel taleplere göre düzenleme yapabilir?
 - Bunlar lüks bir şey değil, olması gereken şeyler

Hizmet sunma / olası stratejiler

3. **BŞB'yi halka yakınlaştırmak**
 - İlin farklı ilçelerinde
 - Veya birkaç ilçeye hitap edecek şekilde farklı bölgelerinde
 - BŞB hizmet birimleri, şubeler kurmak
 - Bazı hizmetler zaten bu şekilde yürür (itfaiye, su ve kanalizasyon, toplu taşıma vb.)
 - Başka bazı hizmetler için de şubeler kurmak
- Nispi bir iyileşme sağlayabilir, ama biraz garip bir durum
 - İlçede seçilmiş bir belediye var ama yetkisi az
 - BŞB'nin ilçede şubesi var, sorumluluğu var, ama asıl karar alıcı birim il merkezindeki BŞB yönetimi
 - Şubedeki görevliler, vatandaş ile BŞB yönetimi arasında sıkışıp kalabilir
 - Fiili durumlar ve esnemeler oluşabilir

Kırsal alanlar?

- Belediyeler, ilk kez kırsal alanlardan sorumlu olacak
 - Yeterli tecrübe var mı?
 - Zaman içinde olacak
- Kırsal alana özel ilgi gerek
 - Kırsalın yönelimi, ihtiyaçları, beklentisi farklıdır
 - Kentler gibi muamele edemezsiniz
 - Kente farklı, kırsala farklı bir 'belediyecilik' lazım
- Bunu aynı belediye yapacak / yapabilecek mi?
 - Davranış değişikliği gerekli
 - Zihniyet dönüşümü gerekli
 - Hizmet götürmek başka, yakışanı yapmak başka!
 - Benim ne istediğimi bilmeden, bana nasıl vereceksin!

Büyükşehir Belediye Mevzuatı

20 Ekim 2015